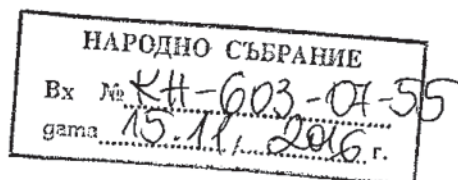

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0101-264
14.11 2016 г.

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА КЪМ
43-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДОКЛАД

Относно: проект на Закон за държавния бюджет на Република България за 2017 г. в частта му за образование и наука

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Във връзка с внесеня от Министерския съвет проект на закон за държавния бюджет на Република България за 2017 г. в областта на политиката за образование и наука представям на Вашето внимание следната информация:

I. ОБРАЗОВАНИЕ

Законопроектът за държавния бюджет на Република България за 2017 г. увеличава разходите за образование и извежда сектора като приоритет в политиката на правителството.

Общият размер на разчетените разходи за образование за 2017 г. е **3 350,0 млн. лв.**, което представлява **3,6%** от БВП (при **3 120,5 млн. лв.** или **3,5% от БВП** за 2016 г.). Увеличението на разходите за образование за 2017 г. спрямо 2016 г. е **229,5 млн. лв.**, от които **193,5 млн. лв.** е ръстът на средствата с източник национален бюджет и

36,0 млн. лв. на средствата от Европейския съюз. Увеличението на разходите по сметки за средства от ЕС отразява прогнозата за по-високи разходи по Оперативна програма “Наука и образование за интелигентен растеж” 2014 - 2020.

А. Предучилищно и училищно образование

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на предучилищното и училищното образование, са:

1. подкрепа на реформите и изпълнение на мерките, заложиени в Закона за предучилищното и училищното образование;
2. справяне с основното предизвикателство пред системата в средносрочен и дългосрочен план – осигуряването ѝ с добри преподаватели;
3. изравняването на старта за всички деца чрез подобряване на условията за ранно детско развитие;
4. подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата.

Разчетените средства за системата на предучилищното и училищното образование за 2017 г. нарастват с *177,9 млн. лв.*, като общият им размер достига *2 473,1 млн. лв.*, или *2,7%* от БВП.

С ръста на разходите за системата на предучилищното и училищното образование са осигурени средства за следните дейности и политики:

- увеличение на възнагражденията на персонала в системата на предучилищното и училищното образование – *138,2 млн. лв.* От тях средствата за увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти са в размер на *100,0 млн. лв.*, или ръст на работните заплати с 8 на сто. Осигурен е ръстът в минималната работна заплата на непедagogическия персонал, увеличението на вноската за фонд „Пенсии“ и са разчетени *12,0 млн. лв.* за изпълнение на поетите ангажименти по колективното трудово договаряне за системата на предучилищното и училищното образование. Увеличението е свързано с политиката за преодоляване на недостига на педагогически специалисти и мотивиране на младите хора да изберат учителската професия чрез увеличение на възнагражденията на заетите в сектора и поддържане на средната учителска заплата над средната за страната;

- диференциране на разходните стандарти за финансиране на детските градини, за осигуряване недостига на средства за институциите от системата на предучилищното образование в малките и средните общини – *11,0 млн. лв.*;

- компенсиране изоставането в размера на стандартите за професионално образование, като изпреварващо нарастват средствата за техническите професионални направления, при които се наблюдава най-високо търсене на пазара на труда - *4,0 млн. лв.*;

- познавателни книжки, учебници и учебни комплекти за безвъзмездно ползване от учениците във връзка с въвеждане на новата образователна структура – *10,3 млн. лв.* за осигуряване за безвъзмездно ползване на нови учебници и учебни комплекти за учениците от I, II, V и VI клас;

- разширяване подкрепата на държавата за съхраняване на българското етнокултурно пространство и на националната и духовната идентичност на българските граждани зад граница чрез финансиране изучаването на български език и литература, история и география на България в неделните училища в чужбина – *1,5 млн. лв.*;

- с влизането в сила на новия Закон за първи път ще бъдат определени и защитени детски градини. За осигуряване на възможност за физически достъп до образователните институции чрез определяне на защитени детски градини, за разширяване на правото на безплатен транспорт за учениците от 16 години до завършване на средно образование, както и за поддръжка на автобусите, предоставени на училищата са предвидени допълнителни средства в размер на *7,1 млн. лв.*;

- реализиране на концепцията за приобщаващо образование, заложен в Закона за предучилищното и училищно образование – *6,0 млн. лв.*;

- изпълнение на Стратегията за внедряване на съвременни информационни и комуникационни технологии в училищата чрез внедряване на образователно съдържание за електронно обучение – *3,5 млн. лв.*;

- възстановяване на извършените разходи от образователните институции за изплащане на повишения размер на обезщетения на персонала при прекратяване на трудовите правоотношения – *9,0 млн. лв.*

С общия размер на разчетените средства за училищното и предучилищното образование ще бъдат финансирани следните основни дейности:

1. Издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в детските градини и училищата. Общият размер на разчетените разходи за тази дейност е *1 764,8 млн. лв.*, от които *1 735,1 млн. лв.* са средства по стандарти на училищата и детските градини, с които се осигуряват разходи им за възнаграждения и издръжка. Освен средствата по стандарти тук се включват и средствата, предвидени за

допълнително финансиране на защитени училища и детски градини и за възстановяване на преходните остатъци по бюджетите на държавните училища.

С тези средства ще се обезпечи възпитанието и обучението на 122 101 деца в детските градини, 124 680 деца в задължителната предучилищна подготовка, 571 381 ученици в общообразователните училища, 116 278 ученици в професионалните училища, училищата за изкуство и култура и спортните училища, 19 754 ученици в специалните училища и ресурсните центрове и на 39 862 ученици във вечерна, задочна и самостоятелна форма на обучение.

2. Подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Общият размер на разчетените за 2017 г. средства е **297,8 млн. лв.**, от които най-голям е дялът на предвидените разходи за целодневна организация на учебния ден за учениците от първи до седми клас в общообразователните училища – **138,3 млн. лв.** Тук се включват и средствата за:

- ученически стипендии - **19,2 млн. лв.**;
- ученически общежития - **19,3 млн. лв.**;
- познавателни книжки, учебници и учебни комплекти за безвъзмездно ползване от учениците от I-VII клас и децата от подготвителните групи - **38,7 млн. лв.**;
- подпомагане храненето на децата от подготвителните групи и учениците от I - IV клас - **27,5 млн. лв.**;
- транспорт на децата и учениците до приемащи детски градини и училища и до средищни училища – **29,1 млн. лв.**, в т.ч. **2,6 млн. лв.** за поддръжка на автобуси, предоставени на училищата за осигуряване на транспорт на деца и ученици;
- приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности – **11,0 млн. лв.**, от които **5,0 млн. лв.** за ресурсно подпомагане на деца и ученици, интегрирани в масови училища и детски градини и **6,0 млн. лв.** за реализиране на концепцията за приобщаващо образование, базирана на децентрализация на подкрепата за деца със специални образователни потребности и извършване на оценка на индивидуалните потребности за подкрепа от специализирани екипи;
- дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта на децата и учениците, осъществявани от центровете за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена - **12,0 млн. лв.**;
- подкрепа за ученици с изявени дарби - **2,5 млн. лева.**

3. Развитие на детските градини и училищата – предвидените средства за 2017 г. за тази дейност са в размер на **58,0 млн. лева**. Тук се включват предвидените средства за подобряване на материалната база на общинските и държавните детски градини и училища, в т.ч. допълващият стандарт за материална база на училищата. В рамките на тази дейност са разчетени и средствата за транспорт на педагогическите специалисти от местоживеенето им до местоработата и обратно в размер на **14,7 млн. лева**.

4. Предвидените със законопроекта за държавния бюджет за 2017 г. по бюджета на Министерството на образованието и науката средства за реализиране на национални програми за развитие на средното образование са **58,0 млн. лева**.

5. За съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците в българските общности в чужбина чрез подпомагане на обучението по учебните предмети български език и литература, история и цивилизация, география и икономика в частта им, отнасяща се до историята и географията на България, организирано в неделните училища в чужбина, за 2017 г. са разчетени **8,0 млн. лева**.

Б. Висше образование

В областта на висшето образование бюджетната политика е насочена към подпомагане на изпълнението на стартиралите в сектора реформи в сектора за реструктуриране на приема и финансирането, в т. ч за профилно оптимизиране на системата, финансово насърчаване на качеството и връзката с пазара на труда, концентрация на финансирането и стимулирането на специализацията на държавните висши училища. Тези реформи са в съответствие с приетите от 43-тото Народно събрание Стратегия за развитие на висшето образование и промени в Закона за висшето образование. Последните дадоха възможност за учебната 2016/2017 година приемът в държавни висши училища за професионални направления с ниска оценка за качество и реализация да бъде намален с над 9000 бройки. Изведени бяха приоритетни професионални направления, за които са налице прогнози за по-високо бъдещо търсене на пазара на труда от сегашното търсене на висше образование по тях. Одобрените промени, политиката в сектора и намаляващият брой кандидат-студенти дават ясен сигнал на държавните висши училища да променят стратегиите си от екстензивно и широкопрофилно развитие към специализация, вътрешно оптимизиране и концентрация на училищата и инвестициите в подобряване на качество на обучение, повишаване на научните резултати и връзката с пазара на труда.

Конкретно допълнителното финансиране за 2017 г. в системата е насочено към:

1. увеличаване на тежестта на получената комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с пазара на труда върху размера на предвидените средства за издръжка на обучението в държавните висши училища;

2. подпомагане и насърчаване на процеса на консолидация и оптимизация на системата на висшето образование;

3. насърчаване на обучението по приоритетни професионални направления и подпомагане издръжката на защитени специалности;

4. увеличаване на средствата от държавния бюджет за стипендии на студентите.

Разчетените средства за висше образование за 2017 г. нарастват с *15,1 млн. лв.*, като общия им размер достига *734,1 млн. лева*. Трансфери за държавните висши училища са в размер на *411,9 млн. лв.*, от които *386,2 млн. лв.* за държавните висши училища към МОН и *25,7 млн. лв.* за висшите военни училища към Министерството на отбраната (това са само за трансферите за дейности по образованието, като в тях не се включва субсидията за присъща научна и художествено-творческа дейност).

Общият размер на предвидените по бюджета на МОН трансфери за държавните висши училища в размер на *394,2 млн. лв.* се разпределят по елементи съгласно чл. 91 от Закона за висшето образование, както следва:

1. Средства за издръжка на обучението - *326,1 млн. лв.* за осигуряване обучението на 162 552 средно-приравнен брой студенти, като *135,3 млн. лв.* от общия размер са определени в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучение и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

2. Средства за присъщата научна и художествено-творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове - *8,0 млн. лева*.

3. Средства за социално-битови дейности на студентите и докторантите - *51,7 млн. лв.*, в т.ч. средства за стипендии - *35,8 млн. лв.* и средства за студентски столове и общежития - *15,9 млн. лева*. Разчетените средства за стипендии на студентите и докторантите за 2017 г. са увеличени с *3,0 млн. лева*.

4. Средства за капиталови разходи - *5,3 млн. лева*.

Одобрената държавна гаранция по Закона за кредитиране на студенти и докторанти за 2017 г. е в размер до *50,0 млн. лева*.

II. НАУКА

С проекта за бюджет за 2017 г. разчетените средства за наука се увеличават спрямо 2016 г. с **37,9 млн. лв.**, от които **19,5 млн. лв.** ръст на разходите с източник национален бюджет и **17,1 млн. лв.** на средствата по сметки за средства от Европейския съюз във връзка със стартирането на Оперативната програма „Образование и наука за интелигентен растеж 2014-2020“.

В областта на науката бюджетната политика е насочена към изпълнение на Стратегията за насърчаване на научните изследвания и на Националната пътна карта за научна инфраструктура и в частност политиката за преструктуриране и модернизирание на научната инфраструктура.

С ръста на разходите за наука са осигурени средства за:

- увеличение на възнагажденията на служителите на Българската академия на науките - **5,0 млн. лв.**
- изпълнение на дейности по Националната пътна карта за научна инфраструктура на България – **7,0 млн. лв.;**
- осигуряване на достъп до пълнотекстови международни бази - данни с научни публикации – **7,0 млн. лв.**

Общият размер на трансферите за Българската академия на науките и за присъща научна или художествено - творческа дейност и издаване на учебници и научни трудове на държавните висши училища към МОН за 2017 г. е в размер на **86,3 млн. лв.**, от които по бюджета на БАН – **78,3 млн. лв.** и по бюджетите на държавните висши училища - **8,0 млн. лева.**

Предвидените разходи за наука по бюджета на МОН за 2017 г. са в размер на **28,2 млн. лв.** В рамките на тези средства ще се създадат условия за информационно обслужване, наблюдения и изследвания в различни области на обществения живот; подготовката на научно - изследователски кадри; за участие на България в международни организации в областта на науката и за конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания.

МЕГЛЕНА КУНЕВА

Заместник министър-председател на Координация на европейските политики и институционалните въпроси и министър на образованието и науката

